



به گزارش ایکنآ، حجت‌الاسلام والمسلمین حسین انصاریان، استاد حوزه علمیه در مراسم سالگرد ارتحال آیت‌الله‌العظمی بروجردی که شامگاه سه‌شنبه، چهارم اردیبهشت در مسجد اعظم قم برگزار شد، گفت: تقوا در کلام امیرالمؤمنین علی(ع)، رئیس همه فضائل است. تقوا به معنای آن است که انسان

### 🔴 طلب یاری خداوند با خواندن دعای کمیل

در روایت آمده دعای کمیل، دعای حضرت خضر(ع) است که امیرالمؤمنین علی(ع) خوانده و کمیل شنیده و از حضرت

#### نکته‌ها

آیت الله بهجت (ره)

## حجت‌الاسلام انصاریان: آیت‌الله بروجردی در تبلیغ دین خستگی ناپذیر بود

خود را از گناهان و آلودگی‌های باطنی و ظاهری دور نگه دارد. عالمان دین با چراغ معرفت و عمل صالح و با عشق و علاقه به مسئولیت‌های خودعمل می‌کردند.

انصاریان با بیان اینکه آیت‌الله بروجردی در مسیر تبلیغ دین و مکتب تشیع هیچ‌گاه خسته‌نشدند،گفت:آیت‌الله بروجردی

در خواست کرده آن را به او تعلیم دهد و حضرت آن را به ایشان آموخته و فرموده است: ای کمیل! هرگاه این دعا را حفظ کردی، هر شب جمعه یا هر ماه یک بار یا در هر سال یک بار یا در عمرت یک بار آن را بخوان که اگر

#### شرح فرازهایی از دعای کمیل در گفت‌وگو با پژوهشگر دینی

# باورهای توحیدی امیرمؤمنان (علیه السلام) در دعای کمیل



رَبِّكُمْ اِدْعُونِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِي يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ» پروردگار گفته است:مرا بخوانید تا دعای شما را بپذیرم. کسانی که از عبادت من تکبر می‌ورزند به زودی با ذلت وارد دوزخ می‌شوند. ما مأثور هستیم در خانه خدا رفته و دعا کنیم، این فعال فرهنگی حوزوی ادامه می‌دهد: گاهی ادعیه‌ای که به وسیله آن‌ها با خدای متعال صحبت می‌کنیم، مأثور است، یعنی دعایی که از معصومین(ع) نقل شده است. دعای غیرمأثور هم یعنی دعایی که خودمان بیان می‌کنیم که مضمون و قالب این‌ها، ربطی به دعا‌های مأثور یا احادیث معصومین ندارد. مثلاً اینکه می‌فرمایند در فلان مکان آن نماز را بخواند و در فلان زمان این دعا را بخواند، همه این‌ها نقل‌هایی است که از حضرات معصومین(ع) به ما رسیده و بدیهی است صحبت کردن با خدا همان‌گونه که بهترین بنده خدا با او صحبت می‌کرد، بهتر است.

##### ■ دعای مأثور از حضرت امیرالمؤمنین(ع)

پژوهشگر مرکز تحقیقات اسلامی مجلس یادآور می‌شود: یکی از این ادعیه مهم و با مضامین عالی

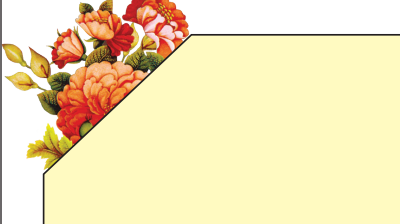
«دعای کمیل» است که دعای مأثور ومشهور رسیده از اهل بیت(ع) است. این دعا در حقیقت دعای حضرت خضر(ع) بوده که امیرالمؤمنین(ع) آن را به کمیل که از خواص اصحاب خود در امور معرفتی

به‌صورت مخفیانه به برخی از صاحبان قلم در مصر پول زیادی می‌داد تا مکتب شیعه را در قالب کتاب داستان به کودکان معرفی کنند. وی اظهار کرد: جایگاه مرجعیت دینی آن‌قدر سنگین و رسالت خطیری است که عالمان بزرگ در طول تاریخ از پذیرفتن بار این مسئولیت بزرگ اجتناب می‌کردند و آن را به دیگری

آن را بخوانی، خداوند تو را کفایت و یاری کرده و روزی می‌دهد و از آموزش پروردگار بی‌نصیب نمی‌شوی. ای کمیل! طول مصاحبت تو با ما موجب شد خواسته تو را برآورده کرده و این دعا را به تو بیاموزیم.

کرده و تشریح می‌کند: در دعای ابوحمزه ثمالی، از ادعیه پرفضیلتی که امام سجاد(ع) آن را در سحرهای ماه مبارک رمضان می‌خواندند، آمده «وَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا» یعنی از فضل خدا بخواهید که خدا به شما مهربان است و بلافاصله در فراز بعدی می‌خوانیم: «وَلَيْسَ مِنْ صِفَاتِكَ يَا سَيِّدِي أَنْ تَأْمُرَ بِالسُّؤَالِ وَتَمْنَعَ الْعَطِيَّةَ، وَأَنْتَ الْمَنَّانُ بِالْعَطِيَّاتِ عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِكَ، وَالْعَالِدُ عَلَيْهِمْ يَحْتَنِ رَأْفَتِكَ» یعنی ای آقای من از ویژگی‌های تو نیست که فرمان به خواستن داده و از بخشش دریغ کنی و تویی بخشنده مواهب بر مخلوقات و توجه‌کننده بر ایشان با مهربانی دلسوزانه‌ات. وقتی امیرالمؤمنین علی(ع) شروع به خواندن دعای کمیل می‌کند، با واسطه قرار دادن

رحمت و قوت، جبروت، عزت، عظمت و... خدای متعال، در مقام درخواست است و بعد وارد بخش بعدی شده و به پیشگاه خداوند عرض می‌کند: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْجِصْمَ...» «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَجَسِّسُ الدَّعَاءَ...» «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ خَطِيئَةٍ أَخْطَأْتُهَا». حضرت(ع) از خدا درخواست می‌کند گناهانی که سبب می‌شود رابطه او با خداوند قطع و از فیوضات بی‌بهره‌شود، ببخشد و همین‌طور هر گناه و خطایی که از او سر زده، همه را ببامزد. حجت‌الاسلام غریبی می‌گوید: اگر می‌خواهیم در معرض اجابت دعا‌هایمان قرار بگیریم باید موانع برطرف شود و از مهم‌ترین موانع، گناه است. حضرت علی(ع) پس از واسطه قرار دادن رحمت خداوند، از او آموزش طلب می‌کند و می‌خواهد قید و بند‌ها باز شود تا بتواند به سمت خداوند پرواز کند. در روایتی از امام علی(ع) در منتخب میزان الحکمه آمده‌است «لرجل قال له: انی حرمت الصلاه باللیل: انت رجل قد قیدتک ذنبوک». حضرت به مردی که عرض کرد من از نماز شب محروم شده‌ام، فرمود تو مردی هستی که گناهانت تو را به بند کشیده است. به همین دلیل نخستین درخواست امیرالمؤمنین(ع) در دعای کمیل، طلب آموزش است. ان‌شاءالله مشمول عنایات ویژه حضرات ائمه معصومین(ع) شویم.



بهره‌می‌برند.

#### نکته سوم: شیوه‌های مختلف بیان معارف و آموزه‌های قرآن

خداوند که رسالت پیامبرش را تزکیه نفوس انسان‌ها و تعلیم قرآن و حکمت می‌داند، روش‌های آموزششی و تربیتی را هم به پیامبر اکرم(ص) آموخته و خود نیز در بیان معارف قرآن از همان روش استفاده می‌کند. چنان‌که در آیه۱۲۵ سوره نحل می‌فرماید: مردم را با برهان و اندرز نیکو به راه پروردگارت فرا خوان و در این رهگذر با بهترین شیوه با آنان مجادله کن. پس چون انسان‌ها در مراتب فهم مختلف هستند، پیامبر باید برای هدایت آن‌ها از شیوه‌ای خاص استفاده کند.

#### نکته چهارم: فرق قرآن با کتاب‌های علمی

قرآن کریم در بیان معارف، روشی خاص ندارد، بلکه در پیوند جهان‌شناسی و خداشناسی گاهی از تمثیل و قصه برای ساده‌سازی مطالب سنگین، گاهی از جدل و گفت‌وگو در مقابل کفار لجوج و معاند، گاهی از موعظه در تربیت و تزکیه نفوس افراد آماده و با تقوا و گاهی از حکمت و برهان برای صاحبان عقل استفاده می‌کند، در حالی که در کتب علمی منحصراً در یک مسئله و آن هم با ذکر اقوال در همان مسئله بر اساس روش واحد تجربی عمل می‌کنند و مسائل آن‌ها اغلب جهان‌شناسی است، نه خداشناسی. یکی دیگر از روش‌های قرآن، تکرار است که در کتب علمی خاص معمول نیست. یکی از روش‌های قرآن، تغییر جهت در سیاق و قالب کلام است که گاهی هنگام بیان مطلبی، ناگهان به یک نکته بسیار دقیق اشاره می‌کند و سپس به سیاق قبلی برمی‌گردد، در حالی که در کتب علمی این شیوه ضعف شمرده می‌شود.

می‌سپردند. انصاریان در ادامه بیان کرد: اگر پیامبر اسلام(ص) تلخی می‌کرد، کسی گردو جمع نمی‌شد و امروز شاهدیم در عالم هیچ‌کسی همانند پیامبر اسلام(ص) انسان‌ها را به خود جذب نمی‌کند. پس از جنگ خندق، امیرالمؤمنین علی(ع) دستور داد با افرادی که اشتباه کردند تلخی نشود.



#### یادداشت شفافه



همزمان با آغاز رقابت میلیونی

داوطلبان کنکور

## توصیه‌هایی برای انتخاب رشته صحیح و اصولی

**استاد میترا حسن پور، مدرس و مبلغ حوزه و دانشگاه**؛ روح انسان با توجه به حقیقت «تَفَخَّتْ فِیهِ مِنْ رُوحِی» از خداوند تبارک و تعالی منشأ گرفته و فطرت الهی انسان ذاتاً کمال جو و عاشق وصل به بی‌نیایت و قرب الهی است. میل به آموختن و یادگیری حتی از سنین کودکی، نشانه‌ای از روحیه کمال‌طلبی انسان است. همان‌طور که او بزرگ‌تر شده و در تلاش برای کسب آموختنی‌هاست، درهایی به روی ناشناخته‌ها باز کرده و به اسرار عالم آگاه‌تر می‌شود. هر رشته تحصیلی همین خصوصیات را دارد و انسان با ورود به آن به حقایقی ناشناخته آگاهی پیدا می‌کند.

فرد این احساس و گرایش را در خود می‌یابد که می‌خواهد به راز و اسرار اشیا و حوادث اطراف خود آگاه شود. آثار این تمایل و احساس به‌صورت محدود و ضعیف از لحظه پیدایش در او مشاهده می‌شود و به تدریج که قوای ادراکی او رشد می‌کند، زمینه‌ها و شرایط لازم برای تبلور آن فراهم می‌شود و آهسته آهسته آثار و نتایج آن نیز در زندگی او گسترش و تکامل می‌یابد.

عامل و منشأ اصلی پیدایش و تکامل فلسفه و علم بشری، حس کنجکاوی و حقیقت‌جویی او است. هر چند عوامل مختلف اجتماعی نیز در این امر تأثیر داشته‌اند، ولی شالوده آن را حس کنجکاوی و علم‌دوستی انسان تشکیل می‌دهد. به عبارت دیگر، علم‌دوستی و حقیقت‌جویی حقیقت‌فطری بشر است و تفاوت‌های کمی و کیفی در تعین و تحقق یافتن این گرایش فطری تحت تأثیر عوامل مختلف اجتماعی قرار می‌گیرند.

بر اساس همین نیاز فطری، انسان باید با آگاهی و علم‌پا به دنیای رشد و علم‌آموزی و آموزش بگذارد. در سنین پایین‌تر و سال‌های ابتدایی تحصیل معمولاً والدین در انتخاب راه نقش پررنگی دارند و مسیر زندگی کودکان در گرو تصمیمات آنان است. اندکی پس از آن و در زمانی که برای روشن‌تر شدن مسیر زندگی باید رشته‌ای را انتخاب کنند، برخی دانش‌آموزان بدون هیچ فکر و داشتن نقشه راهی، فقط درصدد ورود به دانشگاه هستند. حتی از افرادی می‌خواهند بدون توجه به استعداد، علایق و... برای آن‌ها انتخاب رشته کرده و به‌گونه‌ای این رشته‌ها را کنار هم بچینند که با رتبه کسب شده بتوانند عنوان دانشجوی را بدست بیاورند. آن‌ها به این نکته توجه ندارند که این انتخاب، چهار سال از عمر آن‌ها را معطوف به خود می‌کند و در زندگی آینده‌شان تأثیرگذار است. به همین دلیل است که برخی در دوره تحصیل انصراف می‌دهند، زیرا متوجه می‌شوند رشته انتخاب شده، با روحیات آن‌ها سازگار نیست. برخی دیگر نیز با توجه به علایق و توانمندی خود انتخاب رشته کرده و براساس رتبه‌ای که دارند، رشته‌ای را انتخاب می‌کنند.

اما خوب است در تمام این مراحل توجه داشته باشیم قرآن کریم و پیامبر اسلام(ص) همواره بر ضرورت علم‌اندوزی و تحقیق و پژوهش تأکید کرده‌اند. همچنین معارف دینی، گنجینه‌ای از معلومات ناب به ما می‌دهد که از برکت آن می‌توانیم دنیا و آخرت خود را بسازیم.

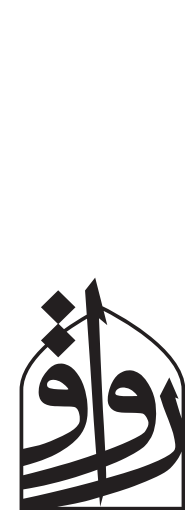
قدم گذاشتن در مسیری که به یاری مطالعه، تحقیق، پژوهش، تلاش و توکل می‌توان به شناخت خود و خداوند دست یافت حتماً یکی از بهترین ثمرات دین‌پژوهی و بازگشتا به فطرت خداجوی انسان است. به یاد داشته باشیم مطالعه رشته‌های حوزوی، الهیات و زیرمجموعه آن‌ها تأثیر زیادی در جهان‌بینی فکری و حوزه عمل‌کردی انسان در این زندگانی و فرصت محدود عمر دارد.

پسندیده است دانشجویان عزیز هنگام انتخاب رشته دانشگاهی به این نکات هم توجه داشته باشند و با علم و چشمی باز دست به انتخاب بزنند و این فرمایش رهبر معظم انقلاب را در نظر داشته باشند که «انتخاب رشته صحیح پایه پرورش استعداد

است.».



نفس‌های تو، اجزا و بخش‌های عمر تو است، پس این نفس‌ها را جز در مسیر طاعتی که تو را به خدا نزدیک کند، از دست مده و صرف مکن.



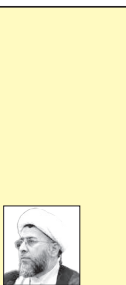
#### برش

### دعایمغز عبادت است

در میان تمام عبادات؛ نماز، روزه، حج و جهاد، از «دعا» با عنوان مغز عبادت یاد شده است. در روایتی از پیامبر گرامی اسلام(ص) داریم «الدَّعَاءُ مَغْ الْعِبَادَةِ، وَلَا يَهْلِكُ مَخَّ الدَّعَاءِ أَحَدٌ». به این معنا که دعا مغز عبادت است و با وجود دعا هیچ شخصی هلاک نمی‌شود.

### ■ دعایمغز عبادت است

حجت‌الاسلام غریبی با اشاره به اهمیت دعا می‌گوید: در میان تمام عبادات؛ نماز، روزه، حج و جهاد، از «دعا» با عنوان مغز عبادت یاد شده است. در روایتی از پیامبر گرامی اسلام(ص) داریم «الدَّعَاءُ مَغْ الْعِبَادَةِ، وَلَا يَهْلِكُ مَخَّ الدَّعَاءِ أَحَدٌ». به این معنا که دعایمغز عبادت است و با وجود دعا هیچ شخصی هلاک نمی‌شود. به بیانی دیگر، اگر شخصی از اعماق وجودش از خدای بزرگ درخواستی داشته باشد و در خانه او برود، مورد عنایت قرار می‌گیرد. اینکه دعا مغز عبادت یا عین عبادت ذکر شده نیز به حقیقت مفهوم دعا اشاره دارد. دعا مرکز راهبردی و راهبری خالص هر عبادتی است. همچنان که خداوند در آیه ۵۶ سوره ذاریات فرموده «وَمَا خَلَقْنَا الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُون» و جن و انس را نیافریدم مگر برای اینکه عبادت کنند. این عبادت عنصر خالصی دارد به نام دعا. همچنین خداوند متعال در آیه ۶۰ سوره غافر می‌فرماید «وَقَالَ



### حجت الاسلام دکتر رامین گلکمانی، استادیار عضو هیئت علمی گروه فلسفه

#### اسلامی دانشگاه علوم اسلامی رضوی |

قرآن کتاب هدایت جهانی برای همه انسان‌ها، در همه زمان‌ها و مکان‌هاست. چنان‌که در آیه ۵۶ سوره مدثر فرمود:...وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشْرِ، یعنی در حقانیت قرآن تردیدی نیست در حالی که جز تذکری برای بشر نیست. یا آیه ۶۸ سوره قلم که آمده: وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ یعنی در صورتی که آن جز تذکری برای جهانیان نیست. یا آیه ۲۸ سوره تکویر «إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ» یعنی قرآن وسیله کسب مال نیست، بلکه تنها تذکری برای جهانیان است. پس قرآن اختصاص به زبان، نژاد، زمان و مکانی خاص ندارد. رسالت پیامبر اکرم(ص) همگانی است. همان‌طور که قرآن جهانی است؛ دایره رسالت پیامبر اکرم(ص) نیز همگانی است. چنان‌که در آیه ۱۰۷ سوره انبیا فرمود: مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، یعنی ما تو را جز رحمتی برای همه گروه‌های بشری نفرستادیم. یا آیه ۲۸ سبأ که بیان می‌کند «وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَر النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» ما تو را به رسالت نفرستادیم مگر برای این که همه مردم را از گناه بازداری و بشارت دهنده و اخطارکننده باشی، ولی بیشتر مردم نمی‌دانند. یا همچنین که در سوره فرقان آمده «تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا» پر خیر و برکت است آن که قرآن را که جداکننده حق از باطل است، بر قلب خود (محمد(ص) فرو فرستاد تا جهانیان را بیم‌دهنده باشد. بنابراین کتاب پیامبر جهانی باید دارای دو ویژگی با هم باشد: نخست، زبانش جهانی بوده و دوم، محتوایش برای همگان مفید باشد. منظور از زبان در اینجا، زبان خاصی مثل عربی